

Genomförd inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan Kunskapsskolan i Täby

Bakgrund

Skolverket har genomfört inspektion vid den fristående grundskolan Kunskapsskolan i Täby. Inspektionen aviserades i brev den 5 maj 2004 och besök i verksamheten gjordes den 12 och 13 oktober 2004. Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt vilka bedömningar som gjorts av dem som svarat för utredningen. Utbildningsinspektionen fokuserar på sju områden vilka granskats ur olika aspekter. Den syftar således inte till att skapa en heltäckande bild av alla pågående verksamheter vid den aktuella tidpunkten.

Inspektionen skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner. I övrigt framförs i rapporten påpekanden och rekommendationer vad gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen förväntas förbättra kvaliteten inom dessa områden.

Skolverkets bedömning och beslut

Skolverket bedömer att verksamheten vid Kunskapsskolan i Täby, med undantag av nedanstående kritikområde, övergripande är av god kvalitet och ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för grundskolan.

Inspektionen visar dock på vissa områden som behöver utvecklas (förbättringsområden) samt vissa brister i verksamheten i förhållande till författningarna (kritikområden). Dessa redovisas nedan.

Förbättringsområden

Skolverket har i den bilagda rapporten uppmärksammat huvudmannen på följande områden där skolan behöver utveckla sin verksamhet:

- Värdegrundsarbetet bör utvecklas och förbättras med anledning av de i enkät redovisade upplevelserna av mobbning och kränkande behandling.
- Den stora differensen i kunskapsresultat mellan nationella prov och betyg bör analyseras.
- De administrativa rutinerna för betygssättning behöver säkerställas, så att elevernas rättssäkerhet garanteras.

Kritikområden

Av bilagda rapport framgår att det även finns brister i verksamheten i förhållande till författningarna:

- Skolans rektor har anställts utan att uppfylla författningarnas krav (förordning om fristående skolor, 1 a kap. 4 §).

Uppföljning

Senast inom tre månader från beslutsdatum, dvs. den 31 augusti 2005 skall huvudmannen redovisa till Skolverket vilka åtgärder som vidtagits inom kritikområdena.

I övrigt framförs i rapporten påpekanden och rekommendationer vad gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen förväntas förbättra kvaliteten inom dessa områden i ett fortsatt kvalitetsarbete. Skolverket avser att följa upp kvalitetsförbättringarna inom cirka två år.

På Skolverkets vägnar

Leif Davidsson
Avdelningschef

Monica Norberg
Undervisningsråd

I ärendets handläggning har Marie-Hélène Ahnborg, enhetschef och Claes-Göran Aggebo, undervisningsråd, deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Täby kommun
Enligt fastställd sändlista

Utbildningsinspektion i Kunskapsskolan i Täby, fristående grundskola årskurs 6–9

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden

2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till utbildning och omsorg

7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån de nationella författningarna. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Kunskapsskolan i Täby	Antal barn/elever
Grundskola	221

Skolverket godkände Kunskapsskolan i Täby som en fristående grundskola för årskurserna 6-9 genom beslut (dnr 99:1048) den 29 november 1999. Huvudman är Kunskapsskolan i Sverige AB med organisationsnummer 556566-1815. Verksamheten startades höstterminen 2000. Enligt godkännandet får skolan anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Utbildningen vid Kunskapsskolan i Täby omfattar årskurserna 6-9. Eleverna och den pedagogiska personalen arbetar i två arbetslag, som omfattar årskurserna 6 och 7 respektive 8 och 9. Varje arbetslag består av fem basgrupper (klasser) som vardera har drygt 20 elever och en handledare. Personalgruppen omfattar 14 personer.

Kunskapsskolans elever kommer från Täby och sju andra kommuner och många av eleverna åker buss till skolan.

Den vid inspektionen ansvarige rektorn, som av Kunskapsskolan benämns skolchef (här kallad rektor) har arbetat vid skolan sedan starten läsåret 2000/2001.

Skolan är inrymd i en f.d. brandstation som är ombyggd enligt Kunskapsskolan i Sverige AB:s koncept med öppna arbetsytor, flera mindre studierum, ett antal basgruppssalar (klassrum), två "arenor" (rund föreläsningssal), ett litet bibliotek och en matsal som också används för undervisning. I källaren finns en liten verkstad för enklare trä- och textiluppgifter och i det intilliggande huset "Vakten" finns en musiksall.

Genomförandet av inspektionen i Kunskapsskolan i Täby

Skolverket sände den 5 maj 2004 skriftlig information till skolans huvudman om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Kunskapsskolan i Täby har bestått av undervisningsråden Monica Norberg (föredragande) och Ingrid Åsgård. Besök i Kunskapsskolan genomfördes den 12 och 13 oktober 2004. Ett besök har även gjorts på Kunskapsgården i Falun den 11 november 2004.

Skolverket följer upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Skolverket genomförde den 5 november 2002 tillsynsbesök och granskade Kunskapsskolan i Täby. En skolrapport kommunicerades med skolchefen. Av olika skäl fattades inte beslut i tillsynen och Skolverket beslutade att granskning

och kontroll av verksamheten skulle ske inom ramen för utbildningsinspektionen (dnr 54-2002-2563).

Underlag

Rapportens underlag består av dels dokument från huvudmannen och Kunskapsskolan i Täby, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem och på andra uppgifter som skolan lämnat till Skolverket eller finns publicerade på Internet etc.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna för det offentliga skolväsendet framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön. Fristående skolor skall svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för det offentliga skolväsendet.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden i överensstämmelse med dessa.

En av skolans uppgifter är att medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar, vilket inspektörerna bedömer att Kunskapsskolan i Täby gör på ett gott sätt. Elever och personal menar att skolans arbetssätt och lokaler på ett naturligt sätt ger tillfällen till samtal om normer och värden. De uppger vidare att skolan upplevs som en trygg miljö där mobbning och annan kränkande behandling inte förekommer. Som förklaring till detta lyfter de fram närhet, god personkännedom och öppenhet. Skolan har från starten år 2000 arbetat med tre honnörsord för samvaron på skolan: Hänsyn, Trivsel och Generositet. Dessa ord är diskuterade och förtydligade och utgör skolans regler. Elever, lärare och rektor bedömer att det enträgna arbetet med att betona och diskutera innebörden av dessa honnörsord börjat ge resultat bland eleverna. De är också kända och accepterade av skolans elever (82 procent, elevenkät 2004).

Vid en genomförd elevenkät i februari 2004 uppger 91 procent av eleverna att de inte känner sig mobbade, men 45 procent av eleverna tror ändå att det förekommer mobbning på skolan. Rektorn uppger att skolans personal är medveten om dessa siffror och i verksamhetsplanen för innevarande läsår har strategier formulerats för att arbeta aktivt med problemet.

Kunskapsskolans i Täby pedagogiska upplägg, som utgår ifrån en individualiserad utbildning i tid, rum och kravnivå, erbjuder ett stort mått av eget ansvar och egen planering. Eleverna kan anpassa sitt lärande till studier i olika takt och får stöd av framför allt den personlige handledaren. De uppger att det tar tid att

komma in i skolans arbetssätt, men upplever det sedan positivt. 89 procent av eleverna uppger att de har möjligheter och att de kan arbeta i egen takt (elevenkät februari 2004). Inspektörerna bedömer att Kunskapsskolans i Täby elever ges goda förutsättningar att utöva inflytande och ta ansvar för sin utbildning.

Eleverna uppger i ovannämnda enkät att de trivs i skolan (90 procent), att de uppskattar sina lärare (89 procent) samt att de har minst en lärare att vända sig till om de får problem i skolan (83 procent).

Inspektörerna konstaterar att samtliga intervjuade ger uttryck för att skolan erbjuder en miljö som är både socialt och kunskapsmässigt stimulerande. Samtidigt som detta konstateras finns det all anledning att fortsätta det förebyggande arbetet mot mobbning och kränkande behandling bland annat utifrån resultaten av den genomförda enkäten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Kunskapsskolans i Täby värdegrundarbete bör utvecklas och förbättras med anledning av de i enkäten redovisade upplevelserna om mobbning och annan kränkande behandling.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges, för det offentliga skolväsendet, i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Utbildningen i fristående skolor skall ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

För att eleverna skall kunna se resultat av sin kunskapsutveckling och reflektera över sitt lärande måste de känna till vilka kunskapsmål som de skall uppnå. Eleverna i Kunskapsskolan i Täby känner väl till målen för de olika ämnena och vilka resultat de kunskapsmässigt uppnått i förhållande till målen. Den intervjuade föräldragruppen sätter värde på att målen för utbildningen är lättillgängliga och menar att detta underlättar deras delaktighet. Föräldrarna anser vidare att skolans pedagogiska struktur ger alla elever förutsättningar att utmanas och stimuleras på ett konstruktivt sätt. Inspektörerna konstaterar att elevernas kännedom om kunskapsmålen är mycket god. Detta gäller också skolans och elevernas kännedom om elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen.

Skolan skall ansvara för att eleverna inhämtar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. 56 av skolans 57 elever genomförde våren 2004 de nationella proven. Andelen som ej uppnådde målen på de nationella proven var fyra procent i engelska, nio procent i svenska och 21 procent i matematik. Vid jämförelse med elevernas betyg i årskurs 9 vårterminen 2004 framgår att 1,8 procent ej uppnått målen i engelska, 1,8 procent ej uppnått målen i svenska och att alla uppnått målen i matematik. Enligt rektor vid skolan är förklaringen till differensen mellan nationella prov och betyg dels att Kunskapsskolans arbetssätt innebär att eleverna är ovana vid provsituationer, dels att skolan tillsammans med eleverna formulerar strategier i de ämnen där de ej uppnått målen på de nationella proven för att förbättra sina kunskaper. Enligt

lärarna lyckas också eleverna med detta i hög grad. Inspektörerna bedömer att Kunskapsskolan närmare bör analysera orsakerna till den stora differensen mellan resultatet på den nationella proven och betygsresultaten.

Enligt Skolverkets statistik nådde 74 procent av alla årskurs 9-elever målen i samtliga ämnen 2003 vilket understiger det förväntade värdet enligt Skolverkets analysverktyg SALSA¹ med 7 procentenheter.

Meritvärdet av betyg vid Kunskapsskolan var 2002 191,4 och 2003 213,1. Motsvarande siffror för Täby kommun var 2003 221,9 och för riket 205,4. Andelen elever i årskurs 9 som var behöriga att söka till nationellt program var 2003 93,7 procent vid Kunskapsskolan, i riket 89,3 procent och i Täby kommun 93,9 procent. Inspektörerna konstaterar att Kunskapsskolans i Täby meritvärde ökat mellan åren 2002 och 2003 och ligger cirka 8 procentenheter över rikets meritvärde men cirka 8 procentenheter lägre än det genomsnittliga meritvärdet i Täby kommun. När det gäller andelen elever som var behöriga att söka till nationellt program ligger Kunskapsskolan i Täby på ungefär samma nivå som Täby kommun.

Det enskilda ämne där flest elever inte nådde målen vårterminen 2004 var moderna språk.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att kunskapsresultaten vid Kunskapsskolans uppvisar en positiv utveckling. Dock bör skolan analysera den stora differensen i kunskapsresultat mellan nationella prov och betyg.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Fristående skolor skall svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö, för att förebygga kränkningar och för att ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolan skall sträva efter att varje elev tar ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö och har inflytande över hur deras utbildning utformas. Läroplanen beskriver vidare att undervisningen skall planeras och utvärderas tillsammans med eleverna. Kunskapsskolans elevråd består av tio elever, en från varje basgrupp. Rektor deltar i elevrådets möten för att kunna föra information och frågor vidare till övrig personal. Elevrådet har en fast dagordning och varje möte inleds

1) För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser - SALSA. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer såsom föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

med att gå igenom inkommande post. Vid mötena förs protokoll som skickas på e-post till alla elever. Inför elevrådsmöten förbereder sig eleverna i basgruppen. Frågor som varit aktuella är skolmat, skoltröjor, idrottsredskap samt frågor om ordning, förstörelse, musikundervisning och Operation dagsverke. På elevrådets initiativ har t.ex. ett matråd införts, som tillsammans med ansvarig i köket väljer av de lunchrätter som beställs. Elevrådet har också en förslagslåda som töms inför varje möte. Vid tillfället för inspektionsbesöket pågick arbetet med att utse ett elevskyddsombud, som tillsammans med lärare skulle arbeta med arbetsmiljöfrågor. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med elevernas organiserade inflytande är av god kvalitet. Skolans pedagogiska upplägg erbjuder också eleverna goda möjligheter till inflytande och ansvarstagande för sitt lärande.

Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet. Kunskapsskolans lärare kommunicerar på olika sätt med föräldrarna, dels genom kontakt per e-post (veckobrev) där exempelvis läget i aktuell kurs beskrivs, information om den gångna och kommande veckan lämnas, stämningen i basgruppen diskuteras etc. Föräldrarna uppger att de är nöjda med kontakten per e-post med lärarna och att de snabbt får svar på frågor de ställer. Därutöver förekommer föräldramöten och informationskvällar om aktuella frågor, temakvällar, information om Kunskapsskolans pedagogiska koncept m.m.

Kunskapsskolan har en föräldraförening med 15 medlemmar. De intervjuade föräldrarna uppger att det är lätt att ta upp och få gehör för olika frågor hos skolans ledning. De upplever att föräldraföreningen är en referensgrupp till skolans rektor i vissa skolfrågor.

Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med eleverna och elevernas vårdnadshavare är av god kvalitet.

I Kunskapsskolans i Täby handlingsprogram mot mobbning beskrivs såväl det förebyggande arbetet som åtgärder om mobbning ändå skulle inträffa. Eftersom inte programmet omfattar andra former av kränkande behandling än mobbning bör det revideras så att alla aspekter av kränkningar innefattas. Från Kunskapsskolans centrala kansli pågår för närvarande ett arbete med att ta fram ett handlingsprogram för arbetet mot mobbning och kränkande behandling som beräknas vara klart under läsåret. Kunskapsskolans honnörsord (hänsyn, trivsel och generositet) diskuteras och refereras till kontinuerligt och enligt skolledningen har det medvetna arbetet börjat ge resultat i form av bättre stämning, ökad trivsel och en lugnare studiemiljö.

Centralt i Kunskapsskolans i Täby förebyggande arbetet mot mobbning är kontakten mellan handledare och elev. Värderingsfrågor diskuteras kontinuerligt både i samtal med handledaren och i basgrupperna vid de samlingar som inleder varje skoldag. Elevvårdsteamet menar vidare att de terminsvis återkommande veckorna på Kunskapsgården i Falun har en viktig funktion för det sociala arbetet med konflikthantering etc. Av resultatet av elevenkäten våren 2004 bedömer inspektörerna att åtgärder för att motverka mobbning är ett angeläget utvecklingsområde (se 1. Normer och Värden).

Från intervjuade föräldrar framfördes att mobbning och kränkningar tidigare förekommit vid skolan, men att de anser att skolan agerat kraftfullt och att stämningen nu är bra vid skolan. De menar att klimatet mellan eleverna och

mellan lärare och elever är positivt och konstruktivt. Inspektörerna bedömer att skolans arbete mot kränkande behandling är gott, men att skolan bör revidera handlingsprogrammet så att det omfattar alla former av kränkningar mot elever samt situationer då vuxen kränker elev.

Huvudmannen har den 10 maj 2005 inkommit med riktlinjer för upprättande av handlingsprogram vid kränkande behandling som innefattar alla former av kränkande behandling samt även situationer då vuxen kränker elev.

Läroplanen anger att skolan skall sträva efter att alla elever skall erbjudas daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. I vissa av Kunskapsskolans s.k. "Jagkurser" ingår olika hälsofrämjande inslag. I verksamhetsplanen 2004/2005 har Kunskapsskolan formulerat en vision, "Den dagliga dosen" (DDD) för att stimulera till pulshöjande rörelse varje dag. Förslag utarbetas hösten 2004, och under tiden finns daglig motion som mål i loggboken att arbeta med och reflektera över. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att stimulera eleverna till fysiska aktiviteter är bra.

Kunskapsskolan har en skolsköterska som arbetar vid skolan 12 timmar per vecka och som genomför de lagstadgade hälsokontrollerna. Skolsköterskan arbetar med s.k. öppen dörr och har ett stort antal elever som kommer för att prata och få råd och stöd. Skolläkaren kommer till skolan cirka två gånger per termin och kontakt förmedlas genom skolsköterskan. Vid skolan arbetar också en kurator 50 procent. Kuratorn deltar i arbetslagsarbetet bland annat i diskussioner om elever och handleder också lärare individuellt vid behov.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elever och föräldrar ges goda möjligheter till delaktighet och samverkan. Skolverket noterar att huvudmannen under tiden för rapportens färdigställande har inkommit med riktlinjer för upprättande av handlingsprogram vid kränkande behandling som innefattar alla former av kränkande behandling samt även situationer då vuxen kränker elev.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet med lärandet är skolans huvudprocess för att utveckla kunskaper och färdigheter. Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med demokratiska värderingar. Arbetet för att nå målen skall utformas av eleverna och personalen i samverkan. Samverkan skall också ske med hemmen. Allsidighet och saklighet är väsentliga vid utformningen av undervisningen. Skollagen slår också fast att hänsyn skall tas till elever i behov av särskilt stöd.

Utbildningen i fristående skolor skall ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla.

Granskningen inriktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till de lärandes olika behov. Innehåll och organisering av studierna liksom arbetsformerna och kontakterna med hem, samhälle och arbetsliv är andra områden som uppmärksammas.

Kunskapsskolan lägger i sin verksamhetsplan för läsåret 2004/2005 fokus på *arbetssätt* och har formulerat strategier och aktiviteter för arbetet. Ett utvärderingsbart mål har formulerats för varje del. Skolan har därutöver formulerat uppnåendemål, strategier och aktiviteter för hur kunskapsmålen i svenska, engelska och matematik skall uppnås. Därutöver finns i verksamhetsplanen utvär-

deringsbara organisatoriska mål. Kunskapsskolan i Täby har som lokalt mål *arbetsro* beroende på att i den senaste enkäten har endast 42 procent av eleverna angivit att de får arbetsro i skolan. Inspektörerna bedömer att skolan har tydliga strategier för att eleverna skall nå de nationella målen.

Skolan skall sträva efter att varje elev lär sig att utforska, lära och arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Läraren skall sträva efter att balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen. Vid Kunskapsskolan börjar skoldagen med basgruppsmöte som varar cirka 30 minuter. Ett stående dagligt inslag är att elever och den personlige handledaren gemensamt tittar på TV-nyheter, diskuterar dessa och går igenom dagens aktiviteter. Eleverna arbetar därefter i egen takt med de planerade uppgifterna. Inspektörerna deltog vid besöket i ett basgruppsmöte och kunde se ett gott exempel på hur olika kunskapsområden integrerades i undervisningen. Därefter, fram till eftermiddagens basgruppsamling, förfogar varje elev över sin egen tid. Den kan fyllas med föreläsningar, kommunikations- och grammatikpass samt workshops som erbjuds varje dag. Workshops innebär att eleverna arbetar enskilt eller i grupp i en lokal där det finns tillgång till stöd från lärare. Den personlige handledaren har en viktig roll i att stödja eleven i dennes planering och loggboken är ett centralt verktyg för eleven i detta arbete. Eleven och den personlige handledaren träffas en gång per vecka för att diskutera hur eleven nått uppsatta mål samt även diskutera andra frågor.

På Kunskapsskolans webbplats "Kunskapsporten" finns såväl undervisningsstrukturer som material. Kopplat till olika "steg, projekt och kurser" finns mål, arbetsuppgifter, olika valmöjligheter och redovisnings-/diagnosticerings-/uppföljningsmöjligheter. Förutom detta material använder eleverna skolans bibliotek. Ämnena svenska, matematik, engelska och moderna språk studeras enligt en stegmodell med 35 steg. Inom varje steg anges mål samt beskrivningar av moment och uppgifter. Beroende på elevens "lärstil" finns möjlighet att välja "strukturerad eller personlig väg" genom respektive steg. Eleven kommer tillsammans med sin lärare överens om redovisningsform. Inom vart och ett av de ämnen som nämnts ovan ingår också ett antal s.k. projektsteg då kunskaperna skall tillämpas i ett problembaserat uppdrag. Övriga ämnen läses genom olika kurser, s.k. Trådkurser, Jagkurser, Europakurser, Showkurser samt Personliga kurser. I Trådkurserna ingår framför allt samhällsorienterande och naturorienterande ämnen, svenska, teknik, bild, slöjd och musik. I Jagkurserna ingår ämnen som idrott och hälsa, biologi, kemi, hemkunskap, samhällskunskap och religionskunskap. Europakurserna innehåller framför allt geografi, samhällskunskap och historia. Showkurserna innehåller huvudsakligen dramatisering, sång, musik och dans, medan de Personliga kurserna innebär att eleverna väljer att fördjupa sig i något som intresserar dem eller att arbeta med något man har behov av.

Inom varje kurs får eleven, tillsammans med sin handledare, välja olika svårighetsgrad (blå, röd eller svart pist). Under årskurs 6 och 7 läser eleverna endast blå pist. De intervjuade eleverna framförde att det var positivt att träna sig att fatta beslut och att göra val och att det är en bra förberedelse för livet. Vid Kunskapsskolan i Täby är föreläsningar i matematik obligatoriska. En kritisk farhåga från elever och föräldrar har varit att den kommunikativa träningen i språk blir lidande på grund av skolans sätt att organisera undervisningen. Skolan

har utifrån sådana synpunkter infört obligatoriska kommunikationspass i moderna språk. Vidare har arbetsformerna i moderna språk ändrats så att undervisningen sker i samlad grupp, så kallad baskurs (steg 1-6) under hela årskurs 6.

Eleverna tycker att veckorna vid Kunskapsgården i Falun, då de arbetar med praktiska och laborativa delar i de praktisk-estetiska ämnena samt i de naturorienterade ämnena, är mycket positiva och viktiga, men deras uppfattning är att de får mindre undervisning i slöjd och i naturvetenskapliga ämnen. Från lärarnas sida framhölls dock att 80 procent av de naturorienterade ämnena bedrivs på hemskolan och ingår i olika Jagkurser. De olika kursernas benämningar associerar dock inte till det naturvetenskapliga området, vilket, enligt personalen, kan vara en förklaring till elevernas uppfattning om sitt naturvetenskapliga lärande.

Inspektörerna bedömer att skolan på ett varierat sätt stimulerar elevernas lärande i olika former och ger eleverna möjligheter att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Arbetsuppgifter i steg och kurser väl stämmer överens med de kunskapsmål som beskrivs i styrdokument.

Undervisningen skall utformas och anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och kan därför aldrig utformas lika för alla. Det pedagogiska arbetet i Kunskapsskolan i Täby är flexibelt och ger elever i behov av stöd möjligheter att välja olika metoder, t.ex. tydligt strukturerade vägar att följa i stegen, repetera olika steg, delta i seminarier flera gånger etc. För elever finns också öppen workshop vid två tillfällen per vecka, där en lärare finns till hands för stöd. Eleven i samråd med den personlige handledaren bestämmer om eleven skall delta i öppen workshop.

Lärarna anser sig ha mycket god kunskap om alla elever i arbetslaget, deras studiesituation, resultat och om de behöver stöd. Eleverna tycker att de får bra hjälp av sina lärare och att de kan vända sig till vilken lärare som helst inom ämnet och att de alltid finns till hands om eleverna behöver hjälp. Vid tiden för inspektionsbesöket hade cirka 15 elever upprättade åtgärdsprogram. Den personlige handledaren ansvarar för upprättande av åtgärdsprogram, information till övrig involverad personal samt uppföljning. Åtgärdsprogrammet upprättas tillsammans med elev och föräldrar. Vid behov genomförs elevvårdskonferens.

Skolan arbetar med s.k. paketlösningar för de elever som arbetar fort och snabbt kan klara av att nå målen. Alla nya elever deltar i en ”ny på skolan kurs”, som bl.a. innebär att göra olika test för adekvat inplacering i de olika stegen.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med stöd till de elever som har svårigheter i skolarbetet är gott och vill också framhålla den möjlighet till individualisering för elever som arbetar snabbt som skolan kan tillskapa.

Minst en gång per termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Elevernas ”loggbok” fyller en viktig funktion som dokumentation av elevens planering och utveckling. Där dokumenterar också eleven sin individuella studieplanering. Den personlige handledaren och elever samtalar varje vecka över elevens mål, elevens läroprocess och måluppfyllelse samt eventuella ytterligare insatser och korrigeringar. Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin mellan elev, förälder och den personlige handledaren. Föräldrarna uttryckte vid

intervjutillfället att de var mycket nöjda med den kontakt de hade med skolan avseende den totala skolsituationen. Inspektörerna bedömer att skolan, elevens och föräldrarnas samtal om elevens utveckling fungerar mycket väl.

Studie- och yrkesvägledaren skall informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen samt vara ett stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser. Kunskapsskolans studie- och yrkesvägledare informerar elever och föräldrar i årskurs 9 om olika studievägar efter grundskolan. Denne finns tillgänglig på Kunskapsskolan i Täby endast vid några tillfällen varje termin. Elever i årskurs 9 kommer att erbjudas tillfälle till individuellt vägledningssamtal. Studie- och yrkesvägledaren avser att utvärdera årets verksamhet samt följa hur eleverna väljer till gymnasieskolan. Enligt uppgift från studie- och yrkesvägledaren väljer 65 procent av eleverna SP-programmet. Information till eleverna i studie- och yrkesvägledningsfrågor anslås på anslagstavla samt meddelas eleverna genom e-post. Inspektörerna bedömer att information och vägledningen inför fortsatt utbildning är god.

Skolan skall sträva efter att varje elev utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna. Läraren skall vidare allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling och redovisa detta för eleven och hemmet. De intervjuade lärarna tycker att "Kunskapsporten" i detta hänseende erbjuder ett bra grundmaterial. Genom upplägget med steg menar de att eleverna på ett bra sätt får visa hur de har tillägnat sig sitt arbete. Lärarna menar vidare att materialet bidrar till att betygssättningen blir likvärdig samtidigt som eleverna själva får kontroll över sin utveckling. Elevernas reflektion över sitt lärande kan ske både skriftligt och muntligt tillsammans med andra elever eller med handledaren. För sin egen del upplever lärarna att de med detta arbetssätt får tid över till annat arbete och att den egna pedagogiska kreativiteten ändå kommer fram i mötet med eleverna. Enligt lärarna kretsar deras egen roll som personlig handledare (ph) mycket kring ph-samtalen men även kontakter med föräldrarna för att göra dem delaktiga i arbetet. Ett område som under läsåret skall utvecklas är den personlige handledarens roll. Ett område som personalen tycker behöver utvecklas är elevernas dokumentation av arbetet så att detta i högre utsträckning kan ge en bild av deras utveckling och lärande.

De olika ämnesgrupperna träffas varje vecka och diskuterar bl.a. bedömningsfrågor. Därutöver förekommer gemensamma rättningsmöten, dvs. alla lärare delar på veckans rättningsuppgifter. Detta innebär också att lärare inte bara bedömer "sina" elevers uppgifter. Vid betygssättning av elever finns en rutin att två lärare gemensamt diskuterar varje elevs betyg. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med bedömning av elevernas kunskaper samt information om hur detta sker till föräldrar och elev är av god kvalitet. Det gäller även lärarnas kvalitetssäkringsarbete av bedömning och betygssättning.

De administrativa rutinerna för betygssättning innebär att diskussioner förs om de enskilda eleverna i arbetslag respektive ämnesarbetslag. Därefter skriver varje handledare in betygsresultaten för sin basgrupp i ett dataprogram. Utifrån detta görs utskrifter av enskilda betyg för varje elev och av en betygs katalog. Den betygs katalog som inspektörerna tog del av var inte signerad av lärare och rektor. Inspektörerna förutsätter att de nu gällande rutinerna kring hanteringen av

betygskataloger ses över så att den administrativa hanteringen garanterar elevernas rättssäkerhet.

Elever och föräldrar har vid intervjuer framfört att det inte är möjligt att uppnå MVG i ämnet idrott och hälsa såvida eleven inte idrottar på fritiden, något som rektor inte känner till. Inspektörerna bedömer att, om detta skulle vara fallet, det inte är godtagbart.

Alla som arbetar i skolan skall verka för att utveckla kontakter med kultur och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö. Skolans kontakter med omvärlden sker på flera olika sätt, bl.a. genom studiebesök. Eleverna i årskurs 8 har möjlighet till två veckors praktisk arbetslivsorientering (prao). Eleverna skaffar själva praoplatser, förberedelser görs inom basgruppen. Elever som inte hittar någon praoplatser får stöd av skolan. Skolans strävan är att tillvarata föräldrarnas yrken och kontaktnät så mycket som möjligt. Inspektörerna bedömer att skolans arbete för att utveckla kontakter utanför skolan är gott.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Kunskapsskolans pedagogiska arbetssätt på olika sätt stöder och ger eleverna mycket goda förutsättningar att nå kunskapsmålen. De administrativa rutinerna för betygssättning behöver dock säkerställas, så att elevernas rättssäkerhet garanteras.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå målen för denna tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om den fristående skolan har en fungerande ledning och styrning av verksamheten och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen och för att värna enskilda elevers rättssäkerhet.

Kunskapsskolan i Sverige AB är ett bolag som driver fristående grundskolor och fristående gymnasieskolor med en region Nord och en region Syd. Kunskapsskolan i Täby ingår i region Nord som leds av en regionchef, som bl.a. arbetar med kvalitetsfrågor. Regionchefen tillsammans med rektor vid skolan formulerar i samråd med personalen skolans lokala mål utifrån de nationella styrdokumenterna och koncernens centrala mål. Detta resulterar i en verksamhetsplan för skolan ifråga.

Rektorn för Kunskapsskolan i Täby har en ettårig högskoleutbildning som utlandskorrespondent samt företagsinterna vidareutbildningar från tidigare anställningar inom områdena data, kvalitet och ledarskap. Rektorn har varit anställd inom Ericsson-koncernen och vid Kunskapsskolan sedan 2000 och arbetade under skolans första verksamhetsår som lärare, därefter som rektor.

Enligt förordningen för fristående skolor får som rektor bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt. Rektor för

Kunskapsskolan har erfarenhet som lärare vid skolan men saknar pedagogisk utbildning. Inspektörerna bedömer att rektor inte uppfyller författningarnas krav.

Enligt rektorn utgör Kunskapsskolans webbplats "Kunskapsporten" i kombination med arbetet i ämnesarbetslag och arbetslagsmöten grunden för det pedagogiska utvecklingsarbetet. En fortlöpande diskussion pågår om utveckling och förändring av "Kunskapsporten" under den pedagogiske chefens i koncernledningen ledning. I dessa diskussioner deltar personal från de olika skolorna. Arbetslagsmöten och ämnesarbetslagsmöten varje vecka, liksom skolmöten en gång per månad, utgör Kunskapsskolans i Täby forum för pedagogiska diskussioner.

Fristående skolor skall liksom kommunala skolor årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som innehåller bedömningar i vilken mån målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Kunskapsskolan AB genomför tre enkäter på samtliga Kunskapsskolor, en till vardera elever, föräldrar och personal. Valda delar av enkätresultaten samt en redovisning av elevernas kunskapsresultat sammanställs i kvalitetsredovisningen. Inspektörerna har tagit del av Kunskapsskolans kvalitetsredovisning för år 2003 och vid inspektionsbesöket har även 2004 års kvalitetsredovisning presenterats. Skolan har också överlämnat den verksamhetsplan för läsåret 2004/2005 som bygger på kvalitetsredovisningen och innehåller koncerngemensamma och lokala mål samt åtgärder som planeras med anledning av de i kvalitetsredovisningen redovisade resultaten. Inspektörerna bedömer att dessa två dokument tillsammans svarar mot en kvalitetsredovisning i enlighet med författningarna, men vill påpeka att såväl redovisade resultat samt åtgärder som planeras bör framgå av kvalitetsredovisningen.

Huvudmannen har den 10 maj 2005 inkommit med en mall för hur kvalitetsredovisningar fortsättningsvis kommer att upprättas som är i enlighet med förordningen om kvalitetsredovisning.

Enligt rektorn finns det registerutdrag ur Rikspolisstyrelsens belastningsregister för all personal.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektor inte uppfyller författningarnas krav. Vidare saknar kvalitetsredovisning en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta då målen inte uppnåtts. Dessa finns istället redovisade i den upprättade verksamhetsplanen. Skolverket noterar att Kunskapsskolan under tiden för rapportens färdigställande har utvecklat och inkommit med en mall för hur kvalitetsredovisningen fortsättningsvis kommer att utformas som är i enlighet med författningarnas krav.

6. Tillgång till utbildning och omsorg

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för skolväsendet. En fristående skola skall vara öppen för alla barn och ungdomar som har rätt till utbildning i motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som förutsätts i skollagens bestämmelser. Även principerna för intagning och informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Kunskapsskolans principer för antagning är 75 procent efter geografisk närhet och 25 procent efter ködatum. Syskonförtur tillämpas. Skolan tar inte ut några avgifter för undervisning, material eller skolmåltider.

Kunskapsskolan i Täby har inga elever som läser svenska som andraspråk men sex elever har modersmålsundervisning i samarbete med Täby kommuns elevstödsenhet. Språkval erbjuds i spanska, franska och tyska. En stor andel av eleverna vid skolan läser moderna språk. De elever som inte läser moderna språk läser istället engelska.

Kunskapsskolan i Täby har ett timplanelöst undervisningssystem. Enligt rektor har skolan ett grundschema där det framgår hur undervisningstiden läggs ut under veckan för skolåren 6-9 i de olika ämnena. Detta kompletteras med riktade föreläsningar i de olika ämnena, som anslås på anslagstavlorna vecka för vecka för respektive skolår. Enligt ansökan om godkännande skulle denna tid uppgå till 4.259 timmar, vilket eleverna får enligt rektor.

Under 1,5 tim per vecka erbjuds eleverna ”hemstudietid”. Oftast ges alla elever inom en årskurs en gemensam uppgift som sedan redovisas i skolan men det kan också förekomma individuella uppgifter där handledaren planerar tillsammans med en enskild elev. De elever som har svårt att ta eget ansvar stöttas och följs upp extra noggrant.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den utbildning som erbjuds av Kunskapsskolan i Täby är öppen för alla.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Utbildningen skall vara avgiftsfri.

Vid inspektionen granskas dessa och andra förutsättningar för att bedriva en utbildning av god kvalitet. Även skolans ekonomiska stabilitet och de långsiktiga förutsättningarna för verksamheten behandlas.

Skolan skall för undervisningen använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Lärarna på Kunskapsskolan i Täby har i huvudsak utbildning för de ämnen de undervisar i. Vid Kunskapsgården, där kursveckor delvis bedrivs i hem- och konsumentkunskap, trä- och textilslöjd samt bild arbetar lärare med ämneskompetens och pedagogisk erfa-

renhet, men som saknar lärarutbildning. Laborationer i de naturorienterande ämnena genomförs vid Kunskapsgården under ledning av lärare från Kunskapsskolan i Täby. Kunskapsgårdens lokaler har ändamålsenligt utrustning. Rektorn för Kunskapsgården har uppgivit att hon återkommande har försökt att rekrytera behöriga lärare men då detta inte varit möjligt anställt personer med tidigare erfarenhet av de ämnen de undervisar i. Vid skolan i Täby finns lärare som har utbildning avsedd för undervisning i bild. Av den genomförda elevenkäten framgår att 85 procent tycker att skolan har bra lärare och att deras handledare på skolans bryr sig om dem. Inspektörerna förutsätter att huvudmannen även fortsättningsvis kommer att bedriva ett aktivt rekryteringsarbete så att elevers rätt till en god utbildning inte åsidosätts.

När det gäller personalens kompetensförsörjning finns det en tanke om att detta i hög grad skall tillgodoses inom koncernen, bl.a. genom utbyte mellan de olika skolorna. Personalen uppskattar möjligheten att få vara delaktig och därmed kunna påverka hela företagets verksamhet. Under året har olika utbildningsinsatser genomförts, t.ex. personlig handledning, utveckling av undervisningen med koppling till litteraturstudier. Rektor har årligen individuella utvecklingssamtal med personalen utifrån verksamhetens mål, befintlig utvecklingsplan, nuvarande arbetssituation samt önskad framtida arbetssituation. Skolan har en kompetensutvecklingsplan. Inspektörerna bedömer att rektor tillgodoser personalens behov av kompetensutveckling för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Kunskapsskolans i Täby lokaler är öppna med ett antal mindre rum för gruppundervisning, men eleverna menar att tillgången till s.k. tysta rum är för liten, vilket också ledningen är medveten om och som man arbetar för att finna lösning på. Tillgången till datorer är en dator per fem elever och eleverna upplever att antalet datorer är för litet i förhållande till deras behov.

Kunskapsskolan i Täby har viss egen utrustning för praktisk-estetiska och laborativa ämnen. Lokal för hem- och konsumentkunskap saknas, men vissa praktiska moment genomförs i skolans kök. Fyra elever har varje vecka "jour" i skolans kök. Innevarande läsår bedrivs ingen slöjd vid skolan, medan det däremot bedrivs undervisning i musik, bild och teknik vid skolan i Täby av ämnesbehöriga lärare. Idrottsundervisningen bedrivs en timme per årskurs och vecka i den närliggande idrottshallen och resterande del i ämnet idrott och hälsa sker genom olika idrotts- och friluftaktiviteter hel- eller halvdagar.

Kunskapsskolans i Sverige AB resultatredovisning för perioden 1 juli 2003 till 30 juni 2004 uppvisar ett mindre överskott. Kunskapsskolan i Sverige AB använder sig av auktoriserad revisor.

I elevprognosen budgeterar Kunskapsskolan i Täby 230 elever för läsåret 2004-2005. Skolan kan ta emot maximalt 240 elever.

Rektorn anser att skolans organisation ger stora möjligheter att fördela resurserna efter enskilda elevers behov. Utifrån den budget som Kunskapsskolan i Täby tilldelas beslutar rektorn hur medlen skall fördelas inom skolan. Kvalitetsredovisningen och enkätresultat ligger till grund för dessa beslut.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Kunskapsskolan har långsiktiga förutsättningar att driva verksamhet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer sammantaget att utbildningen vid Kunskapsskolan i Täby håller god kvalitet. Eleverna känner till målen för sin utbildning och de kan utifrån sina förutsättningar påverka och ta ansvar för sitt lärande. Elever, föräldrar och personal lämnar positiva utsagor om sin skola.

Inom följande områden finns det behov av förbättringsinsatser:

Normer och värden

- Värdegrundsarbetet bör utvecklas och förbättras med anledning av de i enkät redovisade upplevelserna av mobbning och kränkande behandling.

Kunskaper

- Den stora differensen i kunskapsresultat mellan nationella prov och betyg bör analyseras

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- De administrativa rutinerna för betygssättning behöver säkerställas, så att elevernas rättssäkerhet garanteras.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

Styrning och ledning

- Skolans rektor har anställts utan att genom utbildning och erfarenhet ha förvärvat pedagogisk insikt (förordningen om fristående skolor 1 a kap. 4 §).

Datum

Ort

2005-06-10

Stockholm

Monica Norberg

Ingrid Åsgård